

**การพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภท
กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 (การให้บริการ
ดูแลและประดับประดาผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงที่มีการจัดกิจกรรมการ
ดูแลส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง
โดยมีการพักค้างคืน)**

**A Development and Promote of Health Establishment Standards in the
Category of Older Persons or People with the Dependency Care,
Characteristic 3 (Providing care service and support for older persons or
people which arranging with activities to promote and rehabilitate older
persons or people with the dependency with overnight stay)**

เปรมปวีร์ บุญยาพรทรัพย์ รุ่งรังษี วิบูลชัย** เพชรเมณี วิริยะสืพงษ์***

Prempawee Boonyapornsup Rungrungsee Vibulchai** Petmanee Viriyasubphongse***

Received: 16 October 2022 / Revised: 11 November 2022 / Accepted: 20 December 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานการณ์การบริการตามมาตรฐาน พัฒนาและ ส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงลักษณะที่ 3 และ เพื่อประเมินประสิทธิผลการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการฯ ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุฯ ลักษณะที่ 3 ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2563 มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง เป็นเจ้าของสถานประกอบการฯ ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุฯ ลักษณะที่ 3 จำนวน 50 ราย และกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 5 ราย มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการคัดเลือกคุณสมบัติสถานประกอบการฯ ที่เข้าเกณฑ์การคัดเลือก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุฯ ลักษณะที่ 3 ผ่าน การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC) จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 ด้วยค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

*นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข email: premwin123@gmail.com

**นักวิชาการการศึกษาชำนาญการพิเศษ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

*Public Health Scholar, Health Establishment Division, Department of Health Service Support, Ministry of Public Health.

** academician specialization, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health

ผลการวิจัย พบว่า 1) สถานประกอบการมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรมากที่สุด จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 68 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (n= 50) 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้รับการพัฒนาสมรรถนะและได้รับการอนุญาตตามกฎหมายเพิ่มขึ้น (ปี 2564= 329 ราย ปี 2565= 651 ราย) แต่มีมาตรฐานการให้บริการของสถานประกอบการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่า ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยการขึ้นทะเบียนให้แก่เจ้าของสถานประกอบการและกำกับ ติดตามให้สถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตามมาตรฐานที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ : มาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ/ กิจการการดูแลผู้สูงอายุ /ผู้มีภาวะพึ่งพิงลักษณะที่ 3 การพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐาน

Abstract

The objectives of the research were to investigate the situation of standardized services, develop and promote health establishment standards for the care of older persons or people with dependency, characteristic 3, and also to assess the effectiveness of the development and promotion of health establishment standards for the care of older persons or people with dependency, characteristic 3. After the Ministerial Regulation prescribes that the care of older persons or people with dependency is another establishment in a health establishment B.E. 2563 (2020). The research model was research and development. The health establishment standards for the care of older persons or people with dependency, characteristic 3, number 50, and the sample group that provided qualitative information was the caregiver of the older, number 5. The sample was selected by selecting the qualifications of the establishment that were appropriate to the selection criteria. The instrument used was standard assessment from health establishment standards for the care of older persons or people with the dependency, characteristic 3. The assessment standard form passed the verification of the content of 5 experts (IOC) with a confidence value of 0.90 with a confidence value (KR-20) equal to 0.83. The data were analyzed using descriptive statistics and qualitative data using content analysis.

Research Results 1) The establishments had the shortage of personnel at the most, 34 people, representing 68% of the total sample group (n = 50). 2) The sample group obtain competency development and additional legal approvals (the year 2021 = 329 cases, the year 2022 = 651 cases), but the service standards of the establishments are different. Statistical significance 0.05

The research suggested that technology should be brought in to assist registered establishment owners and control establishments that are licensed to operate according to strictly defined standards.

Keyword: health establishment standards /care of older persons / people with dependency, characteristic 3 / development and promotion of standard

บทนำ

รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2565 พบว่า จำนวนประชากรไทยทั้งหมด 66,165,261 คนเป็นผู้สูงอายุ จำนวน 12,116,199 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ของประชากรทั้งประเทศ จำแนกจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 6,843,300 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 56.5 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดของประเทศ และจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70-79 ปี จำนวน 3,522,778 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.1 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดของประเทศ อีกทั้งมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 80 ปีขึ้นไป จำนวน 1,750,121 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.4 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดของประเทศ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2565) ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ และศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทยคาดการณ์ว่า มีจำนวนกลุ่มผู้สูงอายุที่พึ่งพา จำนวน 1,272,202 ราย ส่งผลให้เกิดจำนวนสถานประกอบการภาครัฐและเอกชนเปิดให้บริการดูแลผู้สูงอายุเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งใน กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวมทั้งสถานประกอบการดังกล่าวต่างมีการให้บริการด้วยมาตรฐานที่หลากหลาย (ศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทย, 2565, น 4-5)

ทั้งนี้ในปี 2563 ประเทศไทยมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563 ที่ออกตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3(3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 137 ตอนที่ 61ก, น 7-9) โดยตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563 ข้อ 4 กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงแบ่งลักษณะการให้บริการออกเป็นสามลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) การให้บริการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงระหว่างวัน ที่มีการจัดกิจกรรมการดูแล ส่งเสริม และฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยไม่มีการพักค้างคืน

(2) การให้บริการดูแลผู้สูงอายุ ที่มีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ โดยจัดให้มีที่พักอาศัย

(3) การให้บริการดูแลและประคับประคองผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีการจัดกิจกรรมการดูแล ส่งเสริม และฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยมีการพักค้างคืน

ส่งผลให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงทั้งรายเก่าและรายใหม่ จำเป็นต้องประกอบกิจการตามกฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้เจ้าของสถานประกอบการยังต้องทบทวนและตรวจสอบว่า ในการประกอบกิจการเป็นไปตามมาตรฐานทั้งบุคลากร มาตรฐานด้านสถานที่ มาตรฐานความปลอดภัย รวมทั้งมาตรฐานการให้บริการผู้ให้บริการครบถ้วนหรือไม่ เพื่อให้สถานประกอบการของตนเองได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐ อันจะนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการว่าจะได้รับการที่มีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีในช่วงปลายของชีวิต และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎกระทรวง (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2564, น 2-3)

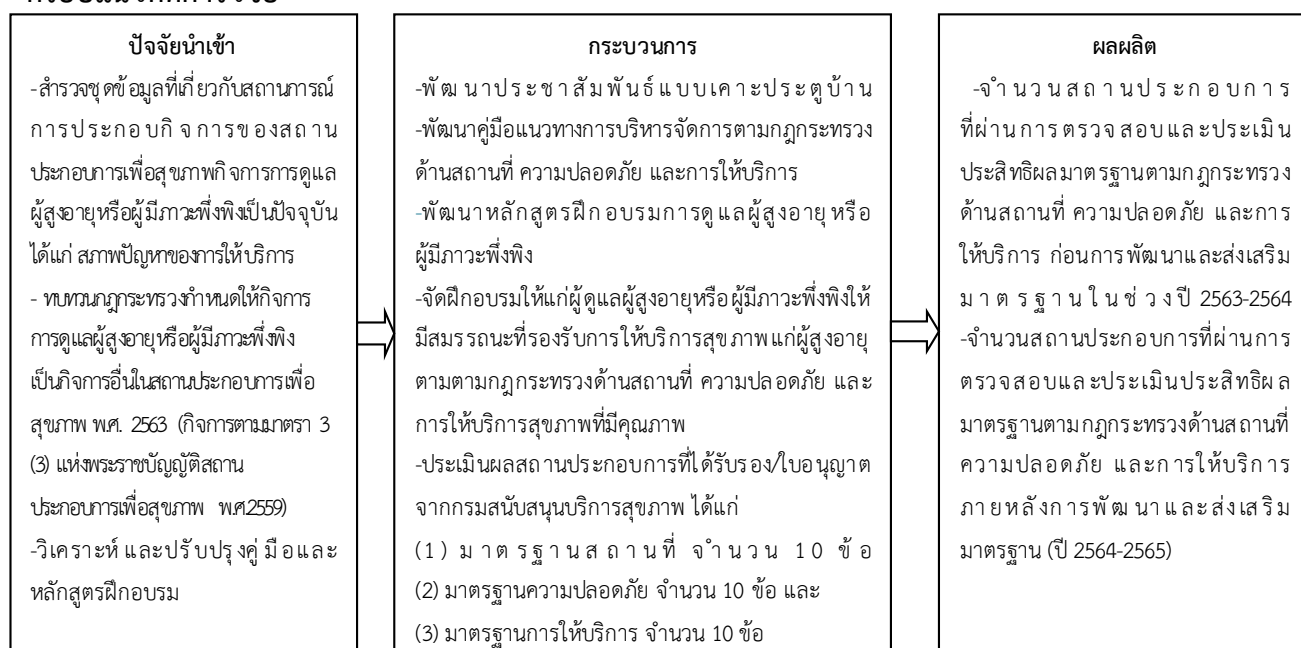
กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีพันธกิจในการพัฒนามาตรฐานระบบบริการสุขภาพ และส่งเสริมกลไกการขับเคลื่อนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพให้มีมาตรฐานสากล จึงได้พัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เจ้าของกิจการมีแนวทางพัฒนาสถานประกอบการให้เกิดมาตรฐานตามสาระสำคัญของพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3(3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง อันจะนำไปสู่การยกระดับความสามารถด้านการแข่งขันให้แก่กิจการการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งเอื้อต่อผู้รับประโยชน์คือประชาชนผู้รับบริการได้รับ

บริการที่ได้มาตรฐาน ไม่เกิดอันตรายต่อชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้การควบคุม กำกับ ตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงได้ศึกษาสถานการณ์การให้บริการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ภายหลังจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรและคู่มือแนวทางการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงให้เกิดมาตรฐาน อีกทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรให้รองรับมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงแบบบูรณาการกับสหสาขาวิชาชีพ เหนือสิ่งอื่นใด มีการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงชุดข้อมูล/เอกสารสำหรับการขึ้นทะเบียนของสถานประกอบการแบบเคาะประตู โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั่วประเทศเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เจ้าของกิจการมีการพัฒนามาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงอย่างต่อเนื่อง เพื่อขยายโอกาสให้เจ้าของกิจการมีความสามารถด้านการแข่งขันและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในระดับภูมิภาคอาเซียนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสถานการณ์การให้บริการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563
2. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) แบ่งเป็น 3 ระยะ และเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2563 - กันยายน 2565 มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร คือ เจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 101 ราย (ภายหลังจากมีกฎกระทรวงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563)

กลุ่มตัวอย่าง เป็นเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 จำนวน 50 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 5 รายที่ยินดีเข้าร่วมโครงการตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการคัดเลือกคุณสมบัติสถานประกอบการที่เข้าเกณฑ์การคัดเลือกเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

(1) เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และมีระยะเวลาการให้บริการอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป

(2) เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ที่มีจำนวนเตียงอย่าง 5 เตียงขึ้นไป

(3) เจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 และผู้ดูแลผู้สูงอายุ ยินดีเข้าร่วมโครงการตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาการดำเนินงานกิจการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ.ศ. 2563 ดังนี้

ประชากร คือ เจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่ขึ้นทะเบียนในระหว่างปี 2564-2565 จำนวน 101 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่ขึ้นทะเบียนในระหว่างปี 2564-2565 และผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเข้าร่วมวิจัย จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจสถานการณ์เจ้าของกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุ หรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีคุณลักษณะเครื่องมือโดยมีกลุ่มตัวอย่าง สามารถเลือกตอบแบบปลายเปิด จำนวน 5 ข้อคำถาม ได้แก่

(1) ท่านมีจำนวนบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมและมีศักยภาพการดูแลผู้สูงอายุตามกฎหมายกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563 จำนวนกี่คน

(2) ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านสถานที่หรือไม่ ถ้ามีโปรดระบุ

(3) ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านความปลอดภัยหรือไม่ ถ้ามีโปรดระบุ

(4) ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการให้บริการ/ดูแลผู้สูงอายุหรือไม่ ถ้ามีโปรด

ระบุ

(5) ท่านมีปัญหาคู่ปรกอื่น ๆ เมื่อพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3(3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้หรือไม่ ถ้ามีโปรดระบุ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสำรวจสถานการณ์เจ้าของกิจการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 5 ท่าน ผลการตรวจสอบตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม สถานการณ์เจ้าของกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง (Index of Consistency; IOC) โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงจะเลือกข้อคำถามนั้นไว้ เพราะเป็นระดับที่ยอมรับได้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2540) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสำรวจโดยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ดูแลสถานพักพิงผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 แห่ง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้ KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสำรวจสภาพสถานการณ์เจ้าของกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในระยะที่ 1 ด้วยการแจกแบบสอบถามให้แก่เจ้าของกิจการสถานประกอบการเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 จำนวน 50 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคำร้อยละ

ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 มีระยะเวลาการดำเนินการตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2563 -กันยายน 2564 ดังนี้

ประชากรคือ เป็นเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่ขึ้นทะเบียนในระหว่างปี 2564-2565 จำนวน 101 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่ขึ้นทะเบียนในระหว่างปี 2564-2565 และผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเข้าร่วมวิจัย จำนวน 50 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ราย ซึ่งตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่มีข้อคำถามที่ให้เลือกตอบ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 การดำเนินการตามมาตรา 3 (3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จำนวน 30 ข้อ จำแนกเป็น 3 มาตรฐาน ได้แก่ (1) มาตรฐานสถานที่ จำนวน 10 ข้อ (2) มาตรฐานความปลอดภัย จำนวน 10 ข้อ และ (3) มาตรฐานการให้บริการ จำนวน 10 ข้อ โดยมีเนื้อหาตรงตามคู่มือแนวทางการดำเนินงานของมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3 (3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จำนวน 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามเนื้อหาตรงตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3 (3) กิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จำนวน 30 ข้อ ไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพพิจารณาการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 5 ท่าน ผลการตรวจสอบตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3 (3) กิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จำนวน 30 ข้อ โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงจะเลือกข้อคำถามนั้นไว้ เพราะเป็นระดับที่ยอมรับได้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2540)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในระยะที่ 2 ด้วยการแจกแบบสอบถามให้แก่เจ้าของกิจการสถานประกอบการเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 จำนวน 50 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยระยะที่ 2 มีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ

ระยะที่ 3 เป็นการตรวจประเมินสถานประกอบการเพื่อประเมินประสิทธิภาพการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานในพื้นที่จริงของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 เปรียบเทียบก่อนและภายหลังการบังคับใช้กฎกระทรวง

กลุ่มตัวอย่าง คือเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่ขึ้นทะเบียนในระหว่างปี 2564-2565 จำนวน 50 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบประเมินที่สร้างจากข้อประเมินเกี่ยวกับมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2563 และเป็นข้อคำถามที่ความสอดคล้องกับมาตรฐาน จำนวน 30 ข้อ ดังนี้

1. มาตรฐานด้านบุคลากร ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 1
2. มาตรฐานด้านสถานที่ ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 2-9
3. มาตรฐานด้านความปลอดภัย ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 10-20
4. มาตรฐานด้านการให้บริการ ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 11-30

ลักษณะข้อคำถามในแบบประเมินประสิทธิภาพมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงซึ่งเป็นชุดข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามว่า สถานประกอบการมีปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ มีการแปลผลดังนี้

ผู้ประเมินมีการตรวจสอบพบว่า ปฏิบัติตามมาตรฐาน ได้คะแนน 1 คะแนน

ผู้ประเมินมีการตรวจสอบพบว่า ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน ได้คะแนน 0 คะแนน

จากนั้นนำชุดข้อมูลมาจัดกลุ่มค่าคะแนน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์สำหรับการแปลผลจากการประเมินประสิทธิภาพมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง

คะแนน 24-30 คะแนน (ร้อยละ 80-100) หมายถึง มีการดำเนินการตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3(3) กิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 27 มกราคม 2564)

คะแนนน้อยกว่า 24 (น้อยกว่าร้อยละ 80) หมายถึง ไม่ดำเนินการตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3(3) กิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 27 มกราคม 2564)

การตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่นของแบบประเมินมาตรฐานสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง มีรายละเอียดดังนี้

นำแบบประเมิน ไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 5 ท่าน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินโดยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ดูแลสถานพักพิงผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 แห่ง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้ KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

นำแบบประเมินมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง และตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3 (3) กิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไปตรวจสอบในพื้นที่จริงของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 50 แห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยระยะที่ 3 ได้ชุดข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานวิจัยและสร้างความครอบคลุมตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง และตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3 (3) กิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ รวมทั้ง การเปรียบเทียบคะแนนตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ก่อนและภายหลังการดำเนินงานวิจัย ด้วยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างคะแนนผลการประเมินตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง และตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3 (3) กิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายหลังการวิจัยกับคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินตามมาตรฐานดังกล่าว ก่อนการวิจัย ด้วยสถิติ t-test

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผลการสำรวจสภาพการณ์ การดำเนินงานของเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ที่ 3 พบว่า มีปัญหาในขณะประกอบการในสถานประกอบการเพราะขาดบุคลากรด้านการดูแลผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 68 นอกจากนี้ยังพบว่า การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 มีระดับค่าคะแนนมาตรฐานด้าน สถานที่ มาตรฐานความปลอดภัย และมาตรฐานด้านการให้บริการ เท่ากับร้อยละ 50, 60, 64 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งค่าคะแนน ทั้ง 3 ด้านถือว่าเจ้าของกิจการยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานตามที่กำหนดซึ่งจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้ปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สถานประกอบการการดูแล

ผู้สูงอายุมีคุณภาพมาตรฐานและการบริการที่ปลอดภัย (ค่าคะแนนมาตรฐาน หมายถึง คะแนนที่สถานประกอบการสามารถดำเนินการตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มาตรา 3 (3) กิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ตั้งแต่ 24 รายการ จากทั้งหมด 30 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป)

ผลการวิจัยในระยะที่ 2 ผลการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 พบว่า ร้อยละ 100 ของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ได้รับการประชาสัมพันธ์แบบเคาะประตูบ้าน โดยอสม.ในเขตพื้นที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่และได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามกฎหมาย รวมทั้งได้รับการพัฒนาศักยภาพ ผ่านการนำคู่มือแนวทางการบริหารจัดการตามกฎกระทรวงด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการไปใช้เป็นวิธีการดำเนินงานในสถานประกอบการฯ และจัดส่งผู้ดูแลผู้สูงอายุเข้าร่วมการพัฒนาฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง รวมทั้งร้อยละ 100 ของสถานประกอบการฯ ได้มีการฝึกอบรมให้แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงให้มีสมรรถนะที่รองรับการให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุตามที่กำหนดในกฎกระทรวงด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพ ส่งผลให้มีจำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงที่ผ่านการรับรอง/มีใบอนุญาตประกอบกิจการตามกฎหมายเพิ่มขึ้น (ปี 2564=329 ราย ปี 2565 =651 ราย) (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2565)

ผลการวิจัยในระยะที่ 3 การตรวจเยี่ยมและประเมินประสิทธิผลมาตรฐานตามกฎกระทรวงด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในพื้นที่ดำเนินการจริง พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ก่อนการดำเนินการวิจัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยการดำเนินการตามมาตรฐาน เท่ากับ 20 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 15 ค่าความแปรปรวนเท่ากับ 5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และภายหลังจากการวิจัย พบว่า มีค่าคะแนนการดำเนินการให้บริการตามมาตรฐาน เท่ากับ 29 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 28 ค่าความแปรปรวนเท่ากับ 1 คะแนน ซึ่งสะท้อนว่าค่าคะแนนตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ภายหลังจากการวิจัยครั้งนี้ มีค่าคะแนนตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงสูงกว่าก่อนการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงลักษณะที่ 3 ก่อนและภายหลังจากการดำเนินงานวิจัย

ค่าคะแนนมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	M	Median	S.D.	Range	Z	p
ก่อน	30	20	15	5	10-23	3.80	0 .05
หลัง	30	29	28	1	24-30		

*p≤ 0.05

การอภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อสำรวจสถานการณ์การบริการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง

ลักษณะที่ 3 ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2563 2) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2563 และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงแบบพักค้างคืน ลักษณะที่ 3 ภายหลังจากมีกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2563 มีรายละเอียดของการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการสำรวจสถานการณ์การให้บริการของผู้ประกอบการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีศักยภาพด้านการดูแลผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68 ทั้งนี้เพราะสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการปรับตัวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อีกทั้งเป็นช่วงที่มีการประกาศกฎกระทรวงสอดคล้องกับนโยบายของ พะโยม, ศิริพันธ์, สาสัตย์ และวิลาสินี วิเศษฤทธิ์ (2563) ที่ศึกษาการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการกำลังคนด้านสุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต ซึ่งพบว่ามีกำลังคนด้านวิชาชีพที่กระจายมาดูแลงานด้านการดูแลระยะยาวน้อยและปัญหาการขาดทักษะการปฏิบัติงานในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของผู้ให้บริการ ส่งผลให้สถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุขาดแคลนบุคลากรผู้ให้บริการ และสอดคล้องกับอมรรักษ์, สอนชูผล (2561) ที่ศึกษาวิเคราะห์สภาพธุรกิจบริการผู้สูงอายุ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการธุรกิจบริการผู้สูงอายุ พบว่า การดำเนินธุรกิจนั้นย่อมมีโอกาสที่จะพบกับอุปสรรคการวิเคราะห์สภาพธุรกิจบริการผู้สูงอายุและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการธุรกิจบริการผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารหรือผู้ประกอบการเพื่อนำไปสู่การวางแผนเชิงกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ การลดหรือหลีกเลี่ยงปัจจัยที่จะทำให้ธุรกิจล้มเหลว และการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ มีทิศทาง และเป็นระบบอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังพบว่า การประเมินผลโดยการใช้แบบประเมินประสิทธิภาพมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 มีระดับค่าคะแนนมาตรฐานด้าน สถานะที่ มาตรฐานความปลอดภัย และมาตรฐานด้านการให้บริการ เท่ากับร้อยละ 50, 60, 64 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งค่าคะแนน ทั้ง 3 ด้านถือว่าเจ้าของกิจการยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานตามที่กำหนดซึ่งจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้ปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุมีคุณภาพมาตรฐานและการบริการที่ปลอดภัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องมีการเสนอมาตรการหรือบทลงโทษเพื่อให้เจ้าของกิจการปฏิบัติตาม

2. ผลการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 พบว่า ร้อยละ 100 ของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ได้รับการประชาสัมพันธ์แบบเคาะประตูบ้าน รวมทั้งได้รับการพัฒนาศักยภาพให้แก่เจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ๓ ผ่านการนำคู่มือแนวทางการบริหารจัดการตามกฎกระทรวงด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการไปใช้เป็นวิธีการดำเนินงานในสถานประกอบการฯ และจัดส่งผู้ดูแลผู้สูงอายุเข้าร่วมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง รวมทั้งร้อยละ 100 ของสถานประกอบการมีการจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงให้มีสมรรถนะที่รองรับการให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุตามกฎกระทรวงด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการสุขภาพที่มี

คุณภาพ สอดคล้องการศึกษาของศิริพันธุ์ สาสัดย์ และคณะ พบว่า การพัฒนามาตรฐานและแนวทางการให้บริการผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในสถานดูแลระยะยาว ประกอบด้วยด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพ (ศิริพันธุ์ สาสัดย์ และคณะ., 2558, น 134-136)

3. ผลการตรวจเยี่ยมและประเมินประสิทธิผลมาตรฐานตามกฎกระทรวงด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในพื้นที่ดำเนินการจริง พบว่า ค่าคะแนนตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ก่อนและภายหลังการวิจัย มีค่าคะแนนตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงแตกต่างกันโดยภายหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งการพัฒนา และการส่งเสริมมาตรฐานได้มีการส่งเสริมให้เข้าถึงกิจกรรมการยื่นขอใบอนุญาตประกอบกิจการผ่านเว็บไซต์ รวมทั้งมีเครื่องมือและช่องทางสำหรับการยื่นขึ้นทะเบียนเพื่อขอใบอนุญาตประกอบกิจการผ่านอินเทอร์เน็ต/เทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยให้เจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 มีช่องทางเลือกสำหรับการยื่นขึ้นทะเบียนเพื่อขอใบอนุญาตประกอบกิจการ และเป็นกระบวนการสำคัญในการปฏิบัติการให้บริการตามมาตรฐานตามกฎหมายกำหนดไว้ สอดคล้องกับวิราภรณ์ โพธิศิริ และคณะ พบว่า เป็นกระบวนการของการบูรณาการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (วิราภรณ์ โพธิศิริ และคณะ, 2559, น 3-8)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การดำเนินการในการขับเคลื่อนกฎหมายเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านบริการและเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้บริหารและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องที่มีบทบาทบังคับใช้กฎหมาย ควรต้องสำรวจสถานการณ์ให้บริการตามมาตรฐานสถานประกอบการให้เป็นปัจจุบัน เพื่อผลที่ได้จากการสำรวจไปใช้ออกแบบกิจกรรมที่เอื้อต่อการลดปัญหาที่เจ้าของกิจการกำลังเผชิญในปัจจุบัน ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความร่วมมือในการนำกฎกระทรวงกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง เป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563 ไปดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทได้

2. ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีที่เป็นปัจจุบันมาช่วยสำหรับการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะผู้ดูแลผู้สูงอายุ อาทิ E-learning รวมทั้งพัฒนา Learning-Platforms ในรูปแบบที่ เพื่อให้เอื้อต่อการเสริมสร้างมาตรการที่มีประสิทธิผลในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎกระทรวงและสร้างทางเลือกให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบริการที่ได้มาตรฐานในระดับสากลในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการในแต่ละสถานประกอบการเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการ เพื่อสร้างชุดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงชุดเครื่องมือและหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะผู้ดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงชุดความรู้ที่รวดเร็ว และมีความไม่แน่นอนทั้งสถานการณ์ของเชื้อโรคอุบัติใหม่ และการแข่งขันที่รุนแรงได้ในอนาคต

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ หรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563

3. ควรมีการกำกับติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ หรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563 และการนำผลการกำกับติดตามประเมินดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ ซึ่งจะเอื้อต่อการควบคุมและรักษามาตรฐาน/คุณภาพของการให้บริการสุขภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และเอื้อต่อการส่งเสริมประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงในระดับภูมิภาคในอนาคต

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.(2565). สถิติจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย. ข้อมูล ณ วันที่ 31

มกราคม 2565 สืบค้นจาก https://www.dopa.go.th/main/web_index

กระทรวงสาธารณสุข.(2565). สถิติอาสาศาสตร์สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)ในประเทศไทย สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/58614>

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.(2564). คู่มือแนวทางการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง. สืบค้นจาก <http://www.thaispa.go.th>

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, กองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ (2565). รายงานผลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงที่ได้รับอนุญาตปี 2565. <https://www.esta.hss.moph.go.th/> นงลักษณ์ พะโกยะ, ศิริพันธุ์ สาสัตย์ และ วาสนิ วิเศษฤทธิ์ (2563). การสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการกำลังคนด้านสุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. สืบค้นจาก <https://www.hsri.or.th/researcher/research/new-release/detail/12975>

บุญชม ศรีสะอาด. (2540) การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล.กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2565) โครงการศึกษาการปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักปปย.

<https://tdri.or.th/2020/07/regulatory-guillotine/>

ราชกิจจานุเบกษา หน้า 7 เล่ม 137 ตอนที่ 61 ก ประกาศเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 27 มกราคม 2564 <http://www.srp.go.th/files/gallerycontent/file-58951.pdf>

วิราภรณ์ โพธิศิริ และคณะ (2559). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาด้านแบบของการบูรณาการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง. วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทย.(2565). ธุรกิจศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในไทย. สืบค้นจาก

https://www.kasikornbank.com/internationalbusiness/th/Thailand/IndustryBusiness/Documents/201811_Thailand_Elderly_TH.pdf

- ศิริพันธุ์ สาสัตย์ และคณะ. (2558). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การพัฒนามาตรฐานและแนวทางการให้บริการผู้สูงอายุ
ที่มีภาวะพึ่งพาในสถานดูแลระยะยาว. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อมรรักษ์ สวนชุมพล. (2561). การวิเคราะห์สภาพธุรกิจการบริการผู้สูงอายุ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการ
จัด การธุรกิจ บริการผู้สูงอายุ. สืบค้นจาก <https://www.hsri.or.th/researcher/research/new-release/detail/12975>